

Udskriftsdato: 12. december 2025

VEJ nr 10198 af 04/12/2025 (Gældende)

Vejledning om lovlige hensyn ved planlægning for VE

Ministerium: By-, Land- og Kirkeministeriet

Journalnummer: By-, Land- og Kirkemin.,
Plan- og Landdistriktsstyrelsen, j.nr. 2025-4546

Vejledning om lovlige hensyn ved planlægning for VE

Indhold

1. Indledning
2. Lovlige hensyn
 - 2.1. Lovlige hensyn efter planloven
 - 2.2 Rammer for lokalplanlægning
 - 2.3. Lokalplankataloget
 - 2.4. Eksempler på relevante forhold at inddrage i planlægning for VE-anlæg
3. Ulovlige hensyn
 - 3.1. Ulovlige hensyn efter planloven
 - 3.2. Eksempler på ulovlige krav
4. Udbygningsaftaler
5. Muligheder for at klage m.v.
6. Regler om indberetning af oplysninger ved opstilling af VE-anlæg
7. Oversigt over andet materiale relevant for planlægning for VE-anlæg mv

1. Indledning

Det fremgår af klimaaftalen¹⁾ fra december 2023, at der skal igangsættes en øget vejledningsindsats, der klarlægger, hvilke lovlige planlægningsmæssige hensyn som kan varetages i forbindelse med opstillingen af vedvarende energianlæg (VE-anlæg).

Planlægning for VE-anlæg varetages som udgangspunkt af kommunerne efter lov om planlægning (planloven).

Planlægningen sker i dialog med VE-opstillerne og med inddragelse af andre myndigheder, naboer og lokalsamfund. I løbet af planprocessen afdækkes forholdet til øvrige anvendelses- og beskyttelsesinteresser i området, der gennemføres en miljøvurdering, og der afholdes ofte fordebat og borgermøder. På den baggrund tilpasser kommunen VE-projekterne i forhold til omgivelserne og forskellige hensyn. Når et udkast til lokalplan er godkendt af kommunalbestyrelsen, sendes det i offentlig høring.

Der vil ofte være modstridende hensyn. Lokalplanprocessen og den indledende dialog skal sikre, at kommunalbestyrelsen får et grundlag for at afveje forskellige hensyn inden vedtagelse af lokalplanen og for at stille krav til VE-anlæggene i lokalplanen og de efterfølgende § 25 tilladelser til det konkrete projekt mv.

I de seneste år er der stillet spørgsmål om, hvad en kommune kan stille krav om ved behandlingen af ansøgninger om planlægning for VE-anlæg. Fx har Ankestyrelsen i en udtalelse af 12. juni 2024 forholdt sig til en kommunes særkrav i forbindelse med prioritering af kommende VE-anlæg²⁾.

Denne vejledning redegør for, hvad der anses for lovlige hensyn og krav ved planlægning for VE, og der gives eksempler på hensyn og krav, der ikke anses for lovlige.

Vejledningen supplerer vejledningerne om planlægning for vindmøller og solcelleanlæg, der bl.a. beskriver krav om inddragelse af offentligheden, regler om afstand til nabobeboelse og regler om afskærmende beplantning. I det afsluttende afsnit er der en oversigt over regler og vejledninger m.v., der kan være relevante i forhold til de nærmere planlægningsmæssige rammer for opstilling af VE-anlæg.

2. Lovlige hensyn

2.1. Lovlige hensyn efter planloven

Planlovens³⁾ formålsbestemmelse afgrænser de hensyn, der kan og skal varetages ved udøvelsen af beføjelser efter planloven:

§ 1. Loven skal sikre en sammenhængende planlægning, der forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, medvirker til at værne om landets natur og miljø samt klima og skaber gode rammer for vækst og udvikling i hele landet, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag med respekt for menneskets livsvilkår, bevarelse af dyre- og planteliv og øget økonomisk velstand.

Stk. 2. Loven tilsigter særlig,

- 1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund*
- 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,*
- 3) at skabe gode rammer for erhvervsudvikling og vækst,*
- 4) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi,*
- 5) at biodiversiteten understøttes, og at udledning af drivhusgasser, forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges,*
- 6) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, og*
- 7) at alsidighed i boligsammensætningen fremmes gennem mulighed for planlægning for almene boliger i byerne.*

Et centralt element i formålsbestemmelsens stk. 1 er planlægningens samordnende funktion i forhold til arealanvendelsen. Formålsbestemmelsens stk. 2 peger på en række formål og hensyn, der særligt tilsigtes med planloven, herunder at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet.

Planloven har overordnet til formål at regulere den fremtidige arealanvendelse på baggrund af en samlet koordinering og afvejning af forskellige arealanvendelsesinteresser. Ifølge forarbejder til den tidlige planlovgivning⁴⁾ har en sammenfattende fysisk planlægning således ”først og fremmest til opgave at sikre

den mest hensigtsmæssige anvendelse af de givne arealressourcer ved at tilvejebringe et grundlag for at bedømme de enkelte arealanvendelsesønsker ud fra en samfundsmæssig betragtning”.

Overordnet må der under hensyn til formålsbestemmelsens brede karakter siges at være ganske vide rammer for, hvilke hensyn der lovligt kan tages ved planlægning for VE.

2.2 Rammer for lokalplanlægning

Efter planloven skal kommunen vedtage en kommuneplan, der viser kommunalbestyrelsens beslutninger om den overordnede arealanvendelse i kommunen, baseret på afvejninger af forskellige hensyn.

Kommuneplanen skal bl.a. indeholde retningslinjer for beliggenheden af tekniske anlæg, jf. planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 5, og skal fastsætte rammer for indholdet af lokalplaner for de enkelte dele af kommunen med hensyn til tekniske anlæg, jf. planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 9.

Begrebet ”tekniske anlæg” omfatter bl.a. VE-anlæg som vindmøller og solcelleanlæg.

Det er en forudsætning for at kunne lokalplanlægge for VE-anlæg, at der i kommuneplanen er fastsat de nødvendige retningslinjer for beliggenheden af sådanne anlæg og de nødvendige rammer for lokalplanlægningen for anlæggene i det pågældende område. Kommuneplanen fastlægger en bindende, retlig ramme for kommunens lokalplanlægning, jf. planlovens § 13, stk. 1.

Efter planlovens § 13, stk. 2, skal der tilvejebringes en lokalplan, før der gennemføres større udstykninger eller større bygge- og anlægsarbejder. Det afgørende kriterium for, om der skal udarbejdes en lokalplan for et projekt, er, om projektet vil medføre en væsentlig ændring i det bestående miljø.

Som klart udgangspunkt vil opstilling af større VE-anlæg som vindmøller og solcelleanlæg i det åbne land forudsætte, at der er tilvejebragt lokalplan. Opstilling af større VE-anlæg vil altså i almindelighed forudsætte, at kommunen igangsætter arbejdet med og tilvejebringer lokalplanlægning, og eventuelt også en ændring af kommuneplanen.

Hvis kommunen ønsker at vedtage en lokalplan, der ikke er i overensstemmelse med den gældende kommuneplan, må kommunalbestyrelsen tillige vedtage en ændring af kommuneplanen. Ændringen af kommuneplanen kan ske – og sker ofte – ved et kommuneplantillæg, der tilvejebringes sideløbende med lokalplanen.

Hvis et lokalplanpligtigt projekt er i overensstemmelse med kommuneplanen, påhviler det ifølge planlovens § 13, stk. 3, kommunen snarest at udarbejde et forslag til lokalplan og derefter at fremme sagen mest muligt. Det må ifølge vejledning om lokalplanlægning forstås sådan, at kommunen, så hurtigt det er muligt, må tage initiativ til at udarbejde et lokalplanforslag, og senest et år efter modtagelse af ansøgningen må have offentliggjort et lokalplanforslag. Bestemmelsen forpligter ikke kommunen til at vedtage et lokalplanforslag med det ønskede indhold. Bestemmelsen giver således ikke en bygherre sikkerhed for, at lokalplanforslaget bliver endeligt vedtaget, eller at planen vedtages med det af bygherren ønskede indhold. Det antages herunder, at kommunen kan ændre kommuneplanen ved et tillæg i stedet for at udarbejde et forslag til lokalplan, eventuelt i kombination med et forbud efter planlovens § 14.

Da det efter planloven er kommunalbestyrelsen, der forestår kommune- og lokalplanlægning, er det også kommunen, der fastlægger de nærmere planlægningsmæssige rammer for anvendelsen af arealer i det åbne land til VE-anlæg. De nærmere rammer for kommunens planlægning for VE-anlæg følger bl.a. af vindmøllebekendtgørelsen og solcellebekendtgørelsen. Regler om bl.a. afstand til nabobeboelse, afskærmende beplantning og om inddragelse af offentligheden og grundejere m.v. ved tilvejebringelse af plangrundlag er nærmere beskrevet i bl.a. vindmøllevejledningen og solcellevejledningen. Fx fremgår

det, at der ved planlægning for solcelleanlæg bør sikres nærmere bestemte minimumsafstande til beboelse under hensyn til, om der vil være solcelleanlæg på flere sider af beboelsen, og at der som altovervejende hovedregel bør etableres afskærmende beplantning ved et solcelleanlæg, hvis det placeres i nærheden af beboelse, medmindre fx. andre bygninger, terrænforhold eller skov udgør en permanent visuel barriere, eller der er indgået aftale om opkøb med henblik på nedlæggelse af sådanne beboelser.

Kommunen kan til enhver tid beslutte at tilvejebringe lokalplanlægning i overensstemmelse med de regler, som er fastsat i planloven (lokalplanret). Tilsvarende kan kommunen beslutte ikke at tilvejebringe lokalplanlægning og eventuel nødvendig kommuneplanlægning (tillæg).

Anvendelse af planlægningskompetencen forudsætter i alle tilfælde, at kommunen med planlægningen varetager relevante og lovlige hensyn. Tilsvarende gælder det, at kommunens beslutning om ikke at igangsætte ny planlægning for et område ikke må være baseret på usaglige hensyn. Der tilkommer således kommunen et vidt skøn i forhold til, hvad kommunen ønsker at planlægge for.

Planlægning efter planloven skal endvidere være i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige regler og retsgrundsætninger, herunder kravet om proportionalitet og lighedsgrundsætningen.

Lokalplanlægning skal – ud over at varetage planlægningsmæssigt relevante hensyn - også have en planlægningsmæssig begrundelse, jf. planlovens § 15, stk. 1.

2.3. Lokalplankataloget

Lokalplanlægningen skal have hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, det såkaldte lokalplankatalog, som udtømmende fastlægger, hvad der kan reguleres i en lokalplan med bindende virkning. Lokalplankataloget indeholder 32 punkter.

§ 15, stk. 2. I en lokalplan kan der optages bestemmelser om:

- 1) overførsel til byzone eller sommerhusområde af arealer, som planen omfatter,*
- 2) områdets anvendelse, herunder om at nærmere angivne arealer forbeholdes til offentlige formål,*
- 3) ejendommens størrelse og afgrænsning,*
- 4) vej- og stiforhold og andre forhold af færdselsmæssig betydning, herunder om adgangsforholdene til færdselsarealer og med henblik på adskillelse af trafikarterne,*
- 5) beliggenhed af spor- og ledningsanlæg, herunder til elforsyning,*
- 6) bebyggelsers beliggenhed på grundene, herunder om den terrænhøjde, hvori en bebyggelse skal opføres,*
- 7) bebyggelsers omfang og udformning, herunder til regulering af boligtætheden,*
- 8) anvendelse af de enkelte bygninger, herunder at boliger kun må anvendes som ungdomsboliger til studerende omfattet af kapitel 1 a i lov om boligforhold eller lov om støttede private ungdomsboliger,*

- 9) beliggenhed af bygninger til religiøse formål, herunder forbud mod anvendelse af bygninger til religiøse formål,
- 10) parkeringsforhold, herunder om antal, beliggenhed og udformning af parkeringspladser til forskellige anvendelser i området og om etablering af infrastruktur for alternative drivmidler til transport i tilknytning til parkeringspladser,
- 11) krav om, at op til 25 pct. af boligmassen skal være almene boliger, jf. lov om almene boliger m.v.,
- 12) udformning, anvendelse og vedligeholdelse af ubebyggede arealer, herunder om terrænregulering, hegnforhold, naturforhold, bevaring af beplantning og beplantningsforhold i øvrigt, herunder beplantningens tilladte højde, samt belysning af veje og andre færdselsarealer,
- 13) bevaring af landskabstræk i forbindelse med bebyggelse af et område, der inddrages til bymæssig bebyggelse eller sommerhusbebyggelse,
- 14) tilvejebringelse af fællesanlæg, herunder grønne arealer og parkeringspladser eventuelt med tilhørende infrastruktur for alternative drivmidler til transport, i det af planen omfattede område eller tilslutning til fællesanlæg i eller uden for området som betingelse for ibrugtagen af ny bebyggelse,
- 15) tilvejebringelse af infrastruktur for alternative drivmidler til transport som betingelse for ændret anvendelse af eksisterende bebyggelse med tilhørende parkeringspladser,
- 16) foretagelse af afskærmningsforanstaltninger såsom anlæg af beplantningsbælte, støjvold, mur og lignende, herunder bebyggelse i første række i transformationsområder, som betingelse for ibrugtagen af ny bebyggelse eller ændret anvendelse af et ubebygget areal,
- 17) krav om mekanisk ventilation, hvor luftindtag skal placeres i en højde, hvor grænseværdier for lugt, støv og anden luftforurening er overholdt til opførelse af ny bebyggelse til boligformål eller kontorformål og lign. og ved ændret anvendelse af eksisterende bebyggelse til boligformål eller kontorformål og lign. som betingelse for ibrugtagning af bebyggelsen,
- 18) krav om, at en bygning til kontorformål og lign. skal være hermetisk lukket, således at det sikres, at luft, hvor grænseværdierne for lugt, støv og anden luftforurening er overskredet, ikke kommer ind i bygningen, som betingelse for ibrugtagning af bebyggelsen,
- 19) meddelelse af ibrugtagningstilladelse til en udvalgswarebutik i et aflastningsområde som betingelse for ibrugtagning af en dagligvarebutik i området,
- 20) oprettelse af grundejerforeninger for nye haveboligområder, erhvervsområder, områder for fritidsbebyggelse eller byomdannelsesområder, herunder om medlemspligt og om foreningens ret og pligt til at forestå etablering, drift og vedligeholdelse af fællesarealer og fællesanlæg,
- 21) bevaring af eksisterende bebyggelse, således at bebyggelsen kun med tilladelse fra kommunalbestyrelsen må nedrives, ombygges eller på anden måde ændres,

- 22) etablering af afværgeforanstaltninger i eller uden for det af planen omfattede område til sikring mod oversvømmelse eller erosion i områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, som betingelse for ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse,
- 23) friholdelse af et område for ny bebyggelse, når en bebyggelse kan blive udsat for sammenstyrtning, oversvømmelse eller anden skade, der kan medføre fare for brugernes liv, helbred eller ejendom,
- 24) ophør af gyldigheden af udtrykkeligt angivne tilstandsservitutter, hvis servituttens opretholdelse vil være i strid med lokalplanens formål, og hvis servitutten ikke vil bortfalde som følge af § 18,
- 25) sammenlægning af lejligheder i eksisterende boligbebyggelse,
- 26) isolering af eksisterende boligbebyggelse mod støj,
- 27) forbud mod større byggearbejder på eksisterende bebyggelse, således at sådanne arbejder kun kan udføres med kommunalbestyrelsens tilladelse eller efter krav fra en offentlig myndighed med hjemmel i lovgivningen,
- 28) oprettelse af haveforeninger for nye kolonihaveområder, herunder om medlemspligt og om foreningens ret og pligt til at vedtage bestemmelser, der skal godkendes af kommunalbestyrelsen, om opsigelse eller ophævelse af brugsretskontrakter og haveafståelser,
- 29) isolering mod støj af ny boligbebyggelse i eksisterende boligområder eller områder for blandede byfunktioner; jf. § 11 b, stk. 1, nr. 2,
- 30) anvendelsen af vandområder inden for en havns dækkende værker, i et byomdannelsesområde, jf. § 11 d, dog også i tilknytning til en havns dækkende værker,
- 31) udformningen af anlæg på vandområder inden for en havns dækkende værker, i et byomdannelsesområde, jf. § 11 d, dog også i tilknytning til en havns dækkende værker, herunder inddæmning og opfyldning, etablering af faste anlæg og anbringelse af faste eller forankrede indretninger eller genstande samt anbringelse af fartøjer, der agtes anvendt til andet end sejlads, uddybning eller gravning m.v., og
- 32) installation af anlæg til opsamling af regnvand fra tage til brug for wc-skyl og tøjvask i maskine som betingelse for ibrugtagning af ny bebyggelse.

2.4. Eksempler på relevante forhold at inddrage i planlægning for VE-anlæg

Energistyrelsen, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø og Plan- og Landdistriktsstyrelsen udgav i 2024 en eksempelsamling om opstilling af solcelleanlæg i det åbne land. Her nævnes der en række eksempler på kommunal planlægning, herunder følgende:

Positiv eller negativ udpegning af arealer til VE

Kommunen kan udpege konkrete områder og fastsætte rammer for, hvor solcelleanlæggene kan placeres i det åbne land, – også kaldet en positiv udpegning. Kommunen kan lave retningslinjer, herunder udpegninger, i kommuneplanen for, hvor den ikke ønsker solcelleanlæg, også kaldet en negativ udpegning.

Planlægning for multifunktionalitet

Der kan ved lokalplanlægning gives mulighed for multifunktionel anvendelse af et område, herunder muligheden for at dyrke afgrøder eller holde dyr på eller omkring arealer, der udlægges til solcelleanlæg.

Krav om afskærmning

For at varetage landskabshensyn og sikre bedst mulig tilpasning til landskabelige karaktertræk kan kommunen stille varierende krav om afskærmende beplantning omkring solcelleanlæg og vindmøller, herunder om højde, bredde og beplantningens karakter.

Krav om placering af tekniske anlæg

For at tilgodese landskabelige hensyn og afstandskrav mv. for tekniske anlæg kan kommunen stille krav til placeringen af tekniske anlæg og fx samle de tekniske anlæg i ét planområde.

3. Ulovlige hensyn

3.1. Ulovlige hensyn efter planloven

På trods af, at der overordnet set må siges at være ganske vide rammer for, hvilke hensyn der lovligt kan tages ved planlægning for VE, er der grænser for, hvilke hensyn der lovligt kan varetages.

Der vil ofte være en række hensyn knyttet til forskellige former for arealanvendelse, og de hensyn, der lovligt kan varetages med planlægning efter planloven, skal på en planlægningsmæssig relevant måde relatere sig til arealmæssige dispositioner.

Det er Plan- og Landdistriktsstyrelsens generelle opfattelse, at en kommune ikke med hjemmel i planloven kan stille særkrav – forstået som krav der supplerer, hvad der kan begrundes i planloven – som betingelse for at behandle eller prioritere ansøgninger om planlægning. Det betyder, at en kommune ikke efter planloven har mulighed for at afvise at behandle, eller afvise at prioritere, en ansøgning om planlægning for et VE-anlæg under henvisning til, at ansøgeren ikke opfylder sådanne særkrav.

Nedenfor omtales nogle typer af krav, der har været rejst spørgsmål om i sammenhæng med planlægning for VE-anlæg, og som kommunerne efter styrelsens opfattelse generelt ikke kan stille som betingelse for at igangsætte eller prioritere ansøgninger om planlægning efter planloven.

3.2. Eksempler på ulovlige krav

Krav om økonomiske bidrag til kommunen eller til en fond oprettet af kommunen

Rene kommunaløkonomiske interesser er ikke et sagligt hensyn efter planloven, jf. afsnit 2. Opstillers villighed til at betale til kommunen eller til en almennyttig fond oprettet af kommunen eller lignende er således ikke et planlægningsmæssig relevant hensyn, der kan inddrages som led i udøvelsen af planlægningsbeføjelsen efter planloven. Det vil f.eks. ikke være sagligt, hvis en kommune kræver betaling til kommunen eller til en almennyttig fond oprettet af kommunen eller lignende som betingelse for at

igangsætte eller prioritere planlægning for VE-anlæg. Det vil også være usagligt at opfordre ansøgere til at oplyse om betalingsvillighed⁵⁾.

Som beskrevet i afsnit 4 om udbygningsaftaler regulerer planlovens kapitel 5 a, i hvilke tilfælde en kommune må modtage en økonomisk ydelse som betingelse for at planlægge til fordel for en bygherre/grundejer. Planloven indeholder ikke herudover regler, der giver en kommune mulighed for at modtage eller kræve økonomisk ydelse fra en bygherre som betingelse for at planlægge til fordel for et projekt.

Krav om økonomiske bidrag m.v. til naboer og omboende m.v.

Rene privatøkonomiske interesser er ikke et sagligt hensyn efter planloven. Opstillers villighed til at give økonomiske bidrag eller lignende til naboer, omboende eller lokalsamfund i kommunen er således ikke planlægningsmæssigt relevante og lovlige hensyn, der kan inddrages som led i udøvelsen af planlægningsbeføjelsen efter planloven. Det vil f.eks. ikke være sagligt, hvis en kommune kræver sådanne økonomiske bidrag som betingelse for at igangsætte eller prioritere ansøgninger om planlægning for VE-anlæg. Det vil også være usagligt at opfordre ansøgere til at oplyse om betalingsvillighed.

Økonomisk kompensation af naboer og lokalsamfund m.v. ved opstilling af VE-anlæg er generelt reguleret i regler, der henhører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Krav om udbud af ejerandele til naboer og omboende m.v.

Varetagelsen af ejerforhold kan være udtryk for en varetagelse af privatøkonomiske interesser. Hertil kommer, at ejerforhold som udgangspunkt ikke er et sagligt hensyn i planlægning efter planloven.

Efter Plan- og Landdistriktsstyrelsens opfattelse er opstillers villighed til at udbyde ejerandele i kommende VE-anlæg ikke i sig selv et planlægningsmæssigt relevant hensyn, der kan inddrages som led i udøvelsen af planlægningsbeføjelsen efter planloven. Det vil f.eks. ikke være sagligt, hvis en kommune i forbindelse med planlægning for VE-anlæg efter planloven stiller krav om udbud af ejerandele til naboer og omboende som betingelse for at igangsætte eller at prioritere ansøgninger om planlægning for VE-anlæg. Tilsvarende vil det ikke være sagligt, hvis en kommune stiller krav om udbud af ejerandele til f.eks. kommunale forsyningsselskaber eller selskaber m.v. oprettet via kommunale forsyningsselskaber. Det vil også være usagligt at opfordre ansøgere til at oplyse om villighed til at udbyde ejerandele.

Dette udelukker ikke, at det kan have betydning for kommunens vurdering, at et projekteret VE-anlæg er ejet af en bredere kreds, og at dets nærmere beliggenhed og udformning m.v. derigennem allerede er tilpasset øvrige anvendelses- og beskyttelsesinteresser i området på en planlægningsmæssig relevant måde. Det vil være sagligt at lægge vægt på en sådan planlægningsmæssigt relevant og lokalt forankret tilpasning.

Krav om at opstiller skal have hovedkontor i kommunen

Generelt vil der efter Plan- og Landdistriktsstyrelsens vurdering være tale om varetagelse af usaglige kommunaløkonomiske hensyn, hvis en kommune stiller krav om, at opstiller skal være etableret i kommunen eller skal være indstillet på at etablere sig med hovedkontor eller lignende aktiviteter i kommunen som betingelse for at igangsætte eller prioritere en ansøgning om planlægning for et VE-anlæg i kommunen. Der kan således ikke siges at være en planlægningsmæssig relevant sammenhæng mellem det ansøgte VE-anlæg og f.eks. et ændret beskatningsgrundlag knyttet til beliggenheden af virksomhedens hovedkontor m.v.

Generelt skærpede krav om afstand til nabobeboelse m.v.

Varetagelse af hensyn til nabobeboelser ved fastlæggelse af beliggenheden af VE-anlæg er et planlægningsmæssigt relevant hensyn. Både vindmøllebekendtgørelsen⁶⁾ og solcellebekendtgørelsen⁷⁾ indeholder regler om afstand til bl.a. nabobeboelse. Det fremgår af reglerne, at der henholdsvis ikke kan og ikke bør fastsættes retningslinjer i kommuneplanen, der generelt øger afstandskravet til nabobeboelse. Det vil være i strid med planlovgivningen eller det forvaltningsretlige krav om konkrete vurderinger ved anvendelse af planlægningsbeføjelsen, hvis en kommune generelt kræver en større afstand som betingelse for at igangsætte eller prioritere ansøgninger om planlægning for VE-anlæg.

Når et område udlægges til VE-anlæg, kan afstanden til nabobeboelse – efter en konkret vurdering planlægningsmæssigt saglige og lovlige hensyn – dog godt blive større, end det er krævet efter lovgivningens generelle regler. Eksempelvis kan det planlægningsmæssigt relevante hensyn til at sikre fremtidige egnede byudviklingsmuligheder konkret begrunde en større afstand til eksisterende nabobeboelse⁸⁾.

Det er således ikke udelukket, at en kommune ved den skønsmæssige udøvelse af planlægningsbeføjelsen foretager en konkret afvejning af planlægningsmæssigt relevante hensyn og på den baggrund fastsætter krav til anlæggenes beliggenhed, der vil medføre en større afstand til nabobeboelse. Derimod må kommunen ikke fastsætte generelle retningslinjer, der erstatter de minimumsafstandskrav, der måtte følge af lovgivningen.

Generelt krav om opbakning fra lokalbefolkning m.v.

Planlovens kapitel 6 indeholder regler om, hvordan en kommune som minimum skal inddrage berørte grundejere og offentligheden m.v. i planlægningsarbejdet. Som nævnt i afsnit 2 er det bl.a. et særligt sigte med planloven, at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet, jf. lovens § 1, stk. 2, nr. 6.

Det er ikke efter planloven et krav, at der skal være en nærmere bestemt opbakning fra naboer eller lokal-samfund m.v. til et projekt, herunder et VE-anlæg, for at vedtage en planlægning for projektet. Det følger i øvrigt af det almindelige officialprincip, at en myndighed har ansvaret for at oplyse en sag i relevant og tilstrækkeligt omfang. Det gælder således som et almindeligt forvaltningsretligt udgangspunkt, at en myndighed ikke – uden regler herom – kan pålægge en ansøger at tilvejebringe oplysninger, hvis det vil være særligt belastende, besværligt eller omkostningsfuldt for ansøger at tilvejebringe disse.

På den baggrund er det Plan- og Landdistriktsstyrelsens opfattelse, at det som udgangspunkt ikke vil være sagligt, hvis en kommune kræver, at en opstiller skal dokumentere en nærmere bestemt opbakning fra lokalbefolkning m.v. til et VE-anlæg som betingelse for, at kommunen vil igangsætte eller prioritere planlægning for projektet.

4. Udbygningsaftaler

Det antages i almindelighed at kræve udtrykkelig lovhjemmel, hvis en myndighed kan eller skal modtage en modydelse for at varetage en lovbestemt myndighedsopgave.

Planloven indeholder i kapitel 5 a regler om de såkaldte udbygningsaftaler, der knytter sig til lokalplanlægning, og som under nærmere betingelser giver mulighed for privat medfinansiering af infrastrukturanlæg. En udbygningsaftale kan danne grundlag for, at der vedtages en lokalplan, der giver en grundejer en nærmere bestemt fordel, fx en udvidet byggeret.

Reglerne om udbygningsaftaler er indført i planloven for at skabe klarhed om de aftaler, som kommunerne og grundejere kan indgå, når det har indflydelse på udformningen af planforslag. Udkast til udbygningsaftale skal offentliggøres sammen med udkast til lokalplan, og udbygningsaftalens indgåelse vedtages og offentliggøres ifølge planloven sammen med lokalplanens endelige vedtagelse.

Det er et afgørende element i reglerne om udbygningsaftaler, at en udbygningsaftale indgås på opfordring fra en grundejer, jf. planlovens § 21 b, stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan således alene indgå i et samarbejde herom, hvis grundejeren henvender sig frivilligt til kommunen, fordi grundejeren selv ønsker at indgå en udbygningsaftale om infrastruktur. Det vil typisk være grundejere, der ser en fordel i et infrastrukturanlæg, der kan forbedre værdien af ejendommen.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen er ikke bekendt med, at regler om udbygningsaftaler er anvendt i relation til planlægning for VE-anlæg, men det kunne efter omstændighederne være relevant, f.eks. ved overvejelser om at omlægge veje eller cykelstier for at give udvidede byggemuligheder i form af mere omfattende projekter med vindmøller eller solcelleanlæg.

For nærmere oplysninger om reglerne om udbygningsaftaler kan bl.a. henvises til vejledningen om bl.a. frivillige aftaler om udbygning af infrastruktur efter planloven⁹⁾.

5. Muligheder for at klage m.v.

Planklagenævnet

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter planloven, herunder afgørelser om vedtagelse af kommune- og lokalplanlægning for VE-anlæg, kan påklages til Planklagenævnet efter lovens regler herom.

Planklagenævnet kan som led i behandlingen af klager efterprøve, om kommunen har varetaget relevante og lovlige planlægningsmæssige hensyn ved planlægning og andre afgørelser efter planloven.

Planklagenævnet har i flere, nyere afgørelser afvist at behandle klage over en kommunes skønsmæssige beslutning om ikke at igangsætte planlægning for bl.a. VE-anlæg, med henvisning til, at en sådan beslutning ikke er en afgørelse efter planloven¹⁰⁾.

For nærmere oplysninger om Planklagenævnet og klageprocessen kan henvises til oplysninger om klagenævnet på Nævnenes Hus' hjemmeside.

Ankestyrelsen, Det kommunale tilsyn

Det kommunale tilsyn er en del af Ankestyrelsen. Tilsynet fører tilsyn med, at myndighederne overholder den lovgivning, der særligt gælder for de offentlige myndigheder. Lovgivningen kan for eksempel være forvaltnings- og offentlighedsloven, kommunestyrelsesloven og de uskrevne grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne). Det kan også være tale om overholdelse af forskellig sektorlovgivning, herunder planloven.

Ankestyrelsen fører ikke tilsyn i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder, herunder Planklagenævnet, kan tage stilling til den pågældende sag.

Henvendelser fra borgere eller andre kan give tilsynet anledning til at overveje, om der er anledning til at rejse en tilsynssag. Tilsynet beslutter imidlertid selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag. Tilsynet er således – modsat Planklagenævnet – ikke en klagemyndighed, der skal behandle en klage, som er indgivet i overensstemmelse med lovgivningens betingelser.

Som det er nævnt flere steder i vejledningen, har Ankestyrelsen i en udtalelse af 12. juni 2024 behandlet en kommunes mulighed for at stille såkaldte særkrav ved prioritering af vedvarende energiprojekter¹¹).

For nærmere oplysninger om det kommunale tilsyn kan henvises til oplysninger på Ankestyrelsens hjemmeside.

6. Regler om indberetning af oplysninger ved opstilling af VE-anlæg

Med Klimaaftalen fra 2023 blev det politisk besluttet at ændre regler om bl.a. VE-bonus og grøn pulje, herunder at øge satserne for de beløb, som VE-opstiller skal indbetale til gavn for naboer og lokalsamfund. Forhøjelsen skal bidrage til den lokale opbakning til vedvarende energi på land, og partierne bag Klimaaftalen har lagt vægt på, at naboer og lokalsamfund også får del i gevinsterne ved opsætning af VE-anlæg. De ændrede regler med bl.a. øgede satser er trådt i kraft den 1. juli 2024.

På baggrund af Klimaaftalen er der på Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets område tillige fastsat nye regler om pligt til indberetning i forbindelse med opsætning af VE-anlæg.

Indberetningspligten omfatter bl.a. indberetning af oplysninger om VE-bonus og grøn pulje samt indberetning af oplysninger om lokale gevinster, som opstiller bidrager med uden at være forpligtet hertil efter VE-ordningerne. Indberetning af oplysninger skal bl.a. ske med henblik på at skabe transparens om VE-ordningerne og de lokale gevinster, der følger med etablering af et VE-anlæg.

Regler om indberetningspligten er fastsat henholdsvis i bekendtgørelserne om VE-ordningerne¹²) og i bekendtgørelse om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om lokale gevinster¹³).

Det følger af bekendtgørelsen om indberetning af oplysninger og offentliggørelse af oplysninger om lokale gevinster, at både VE-opstiller og kommuner har pligt til at indberette oplysninger om lokale gevinster. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at kommunen ifølge bekendtgørelsen kun skal indberette oplysninger om lokale gevinster, som der er lagt vægt på i forbindelse med den kommunale behandling af ansøgninger om vedvarende energiprojekter. Bekendtgørelsens definition af lokale gevinster er bred og omfatter således også forhold, som en kommune ikke lovligt kan lægge vægt på og stille krav om ved behandlingen af ansøgninger om planlægning for VE-anlæg.

For nærmere information om pligt til indberetning af oplysninger i forbindelse med opstilling af VE-projekter kan henvises til Energistyrelsens hjemmeside.

7. Oversigt over andet materiale relevant for planlægning for VE-anlæg mv

Oversigten indeholder oplysninger om aktuelt gældende regler og vejledninger m.v., herunder som nævnt i denne vejledning:

- Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning (planloven)
- Bekendtgørelse nr. 923 af 6. september 2019 om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller (vindmøllebekendtgørelsen)
- Vejledning nr. 9317 af 26. januar 2022 om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller (vindmøllevejledningen)
- Bekendtgørelse nr. 440 af 03. maj 2024 om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land (solcellebekendtgørelsen)
- Vejledning nr. 10047 af 6. december 2024 om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land
- Vejledning nr. 10038 af 6. december 2024 om klima og bæredygtighed i planlægningen

- Vejledning nr. 9579 af 5. august 2014 om bygherres bidrag til udarbejdelse af lokalplaner, sikkerhedsstillelse og frivillige aftaler om udbygning af infrastruktur efter planloven
- Opstilling af solcelleanlæg i det åbne land – Eksempelsamling 2024.
- Ankestyrelsens udtalelse af 12. juni 2024 om særkrav ved prioritering af vedvarende energiprojekter (J.nr. 22-44074).

Plan- og Landdistriktsstyrelsen, den 4. december 2025

CHRISTIAN VIND

- 1) Klimaaftale om mere grøn energi fra sol og vind på land 2023 – Rammevilkår til fremme af VE-udbygningen på land – 12. december 2023.
- 2) Tilsynsudtalelsen af 12. juni 2024 om særkrav ved prioritering af vedvarende energiprojekter. Udtalelsen er offentliggjort i tilsynets nyhedsbrev fra 2024
- 3) Lovbekendtgørelse nr. 572 af 29. maj 2024 om planlægning
- 4) Jf. forslag til lov om lands- og regionplanlægning, L 192 som fremsat d. 6. februar 1973, (sp. 4974)
- 5) Jf. Ankestyrelsens udtalelse af 12. juni 2024 om særkrav ved prioritering af vedvarende energiprojekter (J.nr . 22-44074).
- 6) Bekendtgørelse nr. 923 af 6. september 2019 om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller
- 7) Bekendtgørelse nr. 440 af 3. maj 2024 om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land
- 8) Se bl.a. vejledning nr. 9317 af 26. januar 2022 om planlægning for og tilladelse opstilling af vindmøller, pkt. 4.4.1 om afstandskrav mellem vindmøller og beboelse.
- 9) Vejledning nr. 9579 af 5. august 2014 om bygherres bidrag til udarbejdelse af lokalplaner, sikkerhedsstillelse og frivillige aftaler om udbygning af infrastruktur efter planloven
- 10) Jf. f.eks. Planklagenævnets afgørelse af 20. oktober 2023 (PKN23/00399) om en kommunes beslutning om ikke at igangsætte planlægning for solenergianlæg.
- 11) Jf. Ankestyrelsens udtalelse af 12. juni 2024 om særkrav ved prioritering af vedvarende energiprojekter (J.nr . 22-44074).
- 12) Jf. bekendtgørelse nr. 715 af 12. juni 2024 om grøn pulje og bekendtgørelse nr. 717 af 12. juni 2024 om VE-bonusordning til naboer til vindmøller, solcelleanlæg, bølgekraftanlæg og vandkraftværker.
- 13) Bekendtgørelse nr. 716 af 12. juni 2024 om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om lokale gevinster ved opstilling af vedvarende energianlæg